

Skjold må kun anvendes, når andre lempeligere midler har være forsøgt eller åbenbart vil være utilstrækkelige, jf. § 1, stk. 2.

5.8.3.2. Straffelovrådets forslag

Om arbejdsgruppens overvejelser henvises til 1989-betænkningen, s. 222-223, 659, jf. § 57 i arbejdsgruppens lovudkast, og s. 719, og om Straffelovrådets overvejelser henvises til 1998-betænkningen, s. 112-113, jf. § 62 i rådets lovudkast, og s. 249-250.

Straffelovrådet kan med enkelte redaktionelle ændringer tiltræde arbejdsgruppens forslag.

Rådet foreslår på den baggrund, at der som § 62, stk. 1, i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, hvorefter institutionen kan anvende magt over for en indsat, hvis det er nødvendigt for (1) at afværge truenede vold, overvinde voldsom modstand eller for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse, (2) at hindre undvigelse eller standse undvegne eller (3) at gennemtvinge en påbudt foranstaltning, når øjeblikkelig gennemførelse af denne er nødvendig, og den indsatte afviser eller undlader at følge personalets anvisninger herom.

Som *stk. 2* foreslås en bestemmelse, hvorefter magtanvendelse kan ske ved greb, skub, stav og tåregas, og i *stk. 3* foreslås det fastsat, at magtanvendelse ikke må gennemføres, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Som *stk. 4* foreslås en bestemmelse, hvorefter magtanvendelse skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Endvidere foreslås det fastsat, at der skal gennemføres lægetilsyn efter magtanvendelse, medmindre det findes åbenbart unødvendigt, og at læge altid skal tilkaldes, hvis den indsatte anmoder herom.

Bestemmelsen om lægetilsyn i § 62, stk. 4, indebærer en ændring i forhold til de gældende administrative regler, hvorefter lægetilsyn kun skal finde sted, hvis der er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst hos den indsatte i forbindelse med anvendelsen af magt, eller i tilfælde hvor den indsatte selv anmoder om lægehjælp. Bestemmelsen bringes herved i overensstemmelse med de regler for lægetilsyn ved magtanvendelse, som var gældende indtil 1994.

Ændringen i 1994 var foranlediget af Den Almindelige Danske Lægeforening, som med henvisning til lægeetiske principper ikke anså det for forsvarligt at have en regel om obligatorisk lægetilsyn i visse situationer. Herved kunne der efter foreningens opfattelse opstå risiko for, at de indsatte blev bibragt den opfat-

telse, at lægerne legitimerer anvendelsen af magt (og sikringsmidler). Ændringen i 1994 var tillige begrundet i, at det i praksis var undtagelsen, at lægetilsyn fandt sted i forbindelse med magtanvendelse, idet der i praksis ofte var anvendt magt af så begrænset omfang, at lægetilsyn blev skønnet åbenbart unødvendigt.

De nævnte bestemmelser foreslås i *stk. 5* suppleret af en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte regler om anvendelse af magt over for indsatte.

§ 62 indebærer en lovfæstelse af institutionens adgang til i visse tilfælde at anvende magt over for indsatte.

Bestemmelsen åbner i forhold til de nugældende regler i magtanvendelsescirkulærets § 2, stk. 2, mulighed for magtanvendelse i form af skub, herunder ved anvendelse af skjold, jf. herved skjoldcirkulærets § 1, stk. 1, og pkt. 5.8.3.1. ovenfor.

Endvidere medfører bestemmelsen som nævnt ovenfor en ændring af reglerne om lægetilsyn, jf. magtanvendelsescirkulærets § 8, idet der efter rådets forslag i almindelighed skal gennemføres lægetilsyn efter magtanvendelse. Baggrunden for ændringen, som også arbejdsgruppen har stillet forslag om, er, at magtanvendelse kan medføre ikke umiddelbart synlige skader på den indsatte. Det bør derfor ikke overlades til fængselspersonalet, som måske endog har været involveret i den konflikt, der fører til magtanvendelsen, at skønne over nødvendigheden af lægetilsyn, bortset fra i de åbenbare tilfælde.

5.8.3.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tiltræde Straffelovrådets udkast til bestemmelse om magtanvendelse. Dog foreslås bestemmelsen om magtmidler ændret, så magtanvendelse ved skub udgår, og magtanvendelse herefter i overensstemmelse med gældende ret alene kan ske ved greb, skjold, stav og tåregas.

Justitsministeriet finder det endvidere rigtigst, at bestemmelsen om lægetilsyn ændres, så det i overensstemmelse med gældende ret fastslås, at der skal gennemføres lægetilsyn efter magtanvendelse, hvis der er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst hos den indsatte i forbindelse med anvendelsen af magt, eller hvis den indsatte selv anmoder om lægehjælp.

Lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed, jf. § 62.

5.8.4. Udelukkelse fra fællesskab

5.8.4.1. Gældende ret

Efter straffelovens § 34 fastsætter justitsministeren regler om, i hvilket omfang fængsel skal fuldbyrdes i